

THE INNOVATIONAL IMAGE: THE NATIONAL METHODOLOGY FOR RESEARCHING THE INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES

IMAGINEA INOVAȚIONALĂ: METODOLOGIA NAȚIONALĂ DE CERCETARE A ACTIVITĂȚII INOVAȚIONALE A ÎNȚREPRINDERILOR

Liliana SAHARNEAN¹⁴¹, lector universitar

Abstract: *Given that the implementation of innovations, regardless of their type, has become a determining factor of economic growth, and the priorities of enterprises have been fully manifested in economic activities, their development through innovation has become an imperative of time. According to the requirements of the European Commission, the indicators related to innovation are a key element in monitoring the economic development objectives of the Republic of Moldova. The implementation of statistical research on innovation is an important element in aligning the Republic of Moldova with the EU acquis. And even if CIS data collection is voluntary for countries, the Community Innovation Survey aims to provide information on sector innovation by type of enterprise, on different types of innovation and on different aspects of innovation development, such as objectives, sources of information, public funding, innovation costs, etc. - the results of this survey of innovation in enterprises are part of EU statistics on science and technology, and community innovation.*

Key words: *innovations, economic growth, Republic of Moldova*

JEL CLASSIFICATIONS: M0, O3, O5

În contextul realizării Programului de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2013-2014 a fost elaborată și aprobată Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”, care includea trei obiective specifice ale acestui document: dezvoltarea tehnologică a întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM), dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea inovațională și asigurarea condițiilor pentru edificarea unei economii bazate pe cunoaștere.¹⁴²

Politicile inovaționale definite în Strategia inovațională dată veneau să contribuie la implementarea noii paradigme de dezvoltare economică, definite în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”. Această paradigmă se baza pe atragerea investițiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere, inclusiv prin fortificarea activităților de cercetare și dezvoltare, de inovare și transfer tehnologic orientate spre eficiență și competitivitate.

Strategia recunoaște că potențialul inovațional al țării depinde de capacitățile inovaționale ale firmelor, de gradul de sofisticare a cererii, de nivelul de educare a consumatorilor, precum și de modul în care Guvernul, universitățile, instituțiile de cercetare și alți actori interacționează pentru a forma un mediu propice apariției, utilizării și propagării inovațiilor. În acest context, sectorul de cercetare este văzut ca parte a sistemului de inovare național, și nu ca un sistem paralel. Această schimbare de perspectivă are implicații importante pentru organizarea cadrului instituțional și pentru modul de alocare a resurselor.¹⁴³

În conformitate cu Regulamentul Comisiei Europene (CE) nr. 995/2012, care implementează Decizia nr.1608/2003/CE a Parlamentului European și a Consiliului, privind producția și

¹⁴¹ Departamentul Marketing și Logistică, Academia de Studii Economice din Moldova, Email: Lsaharnean.asem@gmail.com, saharnean.liliana@ase.md, cod ORCID: 0000-0003-1763-4694

¹⁴² Hotărârea Guvernului privind la Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”: nr. 952din 27 noiembrie 2013[on line] [citată 11.05.2019] Disponibil: http://lex.justice.md/UserFiles/File/2013/mo284-289md/strategia_inovation.doc

¹⁴³ Ibidem

dezvoltarea statisticilor comunitare în domeniul științei și al tehnologiei, Republica Moldova se obligă să efectueze cercetarea statistică de inovare a întreprinderilor autohtone. Baza metodologică pentru statisticile referitoare la inovare este Manualul Oslo¹⁴⁴, realizat de EUROSTAT (Biroul pentru statistici al Comisiei Europene) și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică care determină structura, conținutul și metodologia cercetării statistice.¹⁴⁵

Implementarea cercetării statistice privind activitatea de inovare constituie un element important al alinierii Republicii Moldova la acquis-ul comunitar în domeniul statisticii. Indicatorii privind activitatea de inovare a întreprinderilor sunt incluși într-o serie de acte normative și anume:¹⁴⁶

- Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017 – 2019;
- Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate” aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 952 din 27.11.2013;
- Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 685 din 13.09.2012;
- Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național 2016-2020 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1451 din 30.12.2016.

În acest context, conform recomandărilor Eurostat cercetarea statistică privind activitatea de inovare a întreprinderilor din Republica Moldova se realizează o dată la doi ani și are la bază chestionarul comunitar „Community Innovation Survey” (CIS).¹⁴⁷

Culegerea datelor CIS este voluntară pentru țări, ceea ce înseamnă că în ani diferiți ai anchetelor sunt implicate țări diferite.

Community Innovation Survey este un sondaj al activității de inovare în întreprinderi și face parte din statisticile UE privind știința și tehnologia, și inovarea comunitară. Ancheta dată are scopul de a furniza informații despre inovația sectoarelor pe tipuri de întreprinderi, despre diferitele tipuri de inovare și despre diferitele aspecte ale dezvoltării unei inovații, cum ar fi obiectivele, sursele de informare, finanțarea publică, costurile de inovare etc. Rezultatele CIS furnizează statistici diferențiate pe țări, tipuri de inovatori, activități economice și clase de mărime.¹⁴⁸

Este bine de menționat că, din acest chestionar pentru cercetarea privind activitatea de inovare a întreprinderilor din Republica Moldova pentru anii 2015-2016 au fost preluați doar indicatorii principali care sunt obligatorii conform Regulamentului CE, fără includerea indicatorilor opționali.¹⁴⁹

Astfel, principalii indicatori care rezultă din cercetarea statistică efectuată la noi în țară la nivelul activității inovaționale în întreprinderi sunt:¹⁵⁰

---

¹⁴⁴ Oslo Manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data. 3d edition [on line] OECD, 2005 ISBN: 92-64-01308-3 [citat 07.05.2019] Disponibil: <http://sourceoecd.org/statisticssourcesmethods/9264013083>

¹⁴⁵ Community Innovation Survey (CIS) microdata Note to the CIS researcher visiting Eurostat’s SAFE Centre 15.7.2013 Eurostat – Unit G6 Innovation and information society[on line] [citat 07.05.2019] Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/203647/203701/Note-CIS-researcher-Eurostat-SAFE-Centre.pdf/2529ad58-ae3-4cb9-9da2-094563ad0fae>

¹⁴⁶ Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii. BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf

¹⁴⁷ Community Innovation Survey (CIS) microdata Note to the CIS researcher visiting Eurostat’s SAFE Centre 15.7.2013 Eurostat – Unit G6 Innovation and information society[on line] [citat 07.05.2019] Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/203647/203701/Note-CIS-researcher-Eurostat-SAFE-Centre.pdf/2529ad58-ae3-4cb9-9da2-094563ad0fae>

¹⁴⁸ Studiul privind inovarea comunitară (CIS). Comisia Europeană [on line] [citat 06.05.2019] Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/community-innovation-survey>

¹⁴⁹ Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii. BNS [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf

¹⁵⁰ Ibidem

- Numărul întreprinderilor inovatoare;
- Numărul de întreprinderi active în domeniul inovării, implicate în activitatea de cooperare;
- Cifra de afaceri din activitatea de inovare aferentă produselor noi;
- Cheltuielile aferente inovărilor.

Unitatea statistică de observare în cercetarea privind inovarea este întreprinderea, care este definită ca fiind cea mai mică unitate legal constituită, care dispune de autonomie decizională și este organizată ca să desfășoare, în unul sau mai multe locuri, una sau mai multe activități pentru producerea de bunuri și servicii.

Modalitatea de studiu presupune colectarea datelor de către oficiile teritoriale pentru statistică, iar în perioada august - septembrie 2017 a fost efectuată în baza chestionarelor completate pe suport de hârtie sau expediate prin intermediul portalului e-raportare de către întreprinderile incluse în cercetare (Anexa 9).¹⁵¹ Perioada de referință a cercetării fiind datele companiilor din anii 2015 și 2016, cu excepția indicatorilor valorici precum cifra de afaceri, cheltuielile aferente inovărilor, în cazul cărora perioada de referință a fost anul 2016¹⁵².

Iar aria de cuprindere a cercetării fiind întreaga țară cu excepția Transnistriei și a inclus exhaustiv toate întreprinderile cu 10 salariați și peste, care au următoarele activități economice conform Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM, rev.2):^{153,154}

- industria extractivă (diviziunile 05 - 09);
- industria prelucrătoare (diviziunile 10 - 33);
- producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (diviziunea 35);
- distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (diviziunile 36 – 39);
- comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete (diviziunea 46);
- transport și depozitare (diviziunile 49 - 53);
- informații și comunicații (diviziunile 58 – 63);
- intermediari financiare și asigurări (diviziunile 64 - 66);
- activități profesionale, științifice și tehnice (diviziunile 71 - 73);

Studiul efectuat exclude întreprinderile cu activitățile economice: agricultura, administrația publică, învățământul, sănătatea și asistența socială, activități de recreere și de agrement, alte activități de servicii, activități ale gospodăriilor private și activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale.

Numărul de unități statistice cuprinse în această cercetare a constituit 3233 de întreprinderi, din care 673 de întreprinderi au declarat activitate de inovare. Rata non - răspunsurilor a constituit 0,9%.

Iar diseminarea datelor s-a realizat pe următoarele aspecte: pe activități economice, pe regiuni de dezvoltare, după clase de mărimi ale întreprinderilor (conform criteriilor prevăzute în Legea nr.179 din 21.07.2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii).

După cum am menționat, cercetarea privind activitatea de inovare a întreprinderilor industriale și prestatoare de servicii în Republica Moldova a fost efectuată pentru prima dată de Biroul Național de Statistică în anul 2017 și a cuprins rezultatele activității acestora pentru anii 2015-2016.

---

¹⁵¹ Formular statistic **Nr. 1-INOV "Inovarea în industrie și servicii"** [on line] [citat 06.05.2019] Disponibil: <http://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&id=5482&idc=536>

¹⁵² Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii. BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf

¹⁵³ Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii. BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf

¹⁵⁴ Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. BNS. [on line] [citat 17.05.2019] Disponibil http://statistica.gov.md/public/files/Clasificatoare/CAEM_2.zip

Conform cerințelor Comisiei Europene indicatorii referitori la inovare sunt un element cheie în monitorizarea obiectivelor privind dezvoltarea economică a Republicii Moldova (Anexa 8).

Astfel, în urma analizei rezultatelor studiului efectuat, s-a constatat că, numărul întreprinderilor inovatoare în Republica Moldova în perioada 2015-2016 a constituit 673 întreprinderi, ceea ce reprezintă doar 21% din numărul total de întreprinderi incluse în cercetare (3233 întreprinderi) (Tabelul 1).¹⁵⁵

Tabelul 1. Ponderea întreprinderilor inovatoare din Republica Moldova pe categorii de inovații (anii 2015-2016)

	Numărul de întreprinderi, unități	Structura întreprinderilor inovatoare,%
Total întreprinderi incluse în cercetare	3 233	x
Întreprinderi inovatoare	673	100,0
inclusiv :		
Întreprinderi care au realizat mai multe tipuri de inovări	276	41,0
Întreprinderi inovatoare de produse și/sau procese	155	23,0
din care:		
• întreprinderi inovatoare doar de produse	57	8,5
• întreprinderi inovatoare doar de procese	56	8,3
• întreprinderi inovatoare de produse și procese	42	6,2
Întreprinderi inovatoare de metode de organizare și/sau marketing	242	36,0
din care:		
• întreprinderi inovatoare doar de metode de organizare	72	10,7
• întreprinderi inovatoare doar de metode de marketing	99	14,7
• întreprinderi inovatoare de metode de organizare și marketing	71	10,5

Sursa: Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În același timp, din numărul total al întreprinderilor inovatoare, 41% au realizat concomitent mai multe tipuri de inovări (de produse, procese, metode de organizare și marketing), 23% au realizat inovări de produse și/sau procese, 36% - au realizat inovări de metode de organizare și/sau marketing.

Totodată, putem remarca că, din numărul total de întreprinderi inovatoare, 54% au activat în domeniul industriei (din care 48% în industria prelucrătoare, iar 46% - domeniul serviciilor (din care 23% în comerțul cu ridicata, 9% - transport și depozitare, 7% - informații și comunicații) (Tabelul 2).¹⁵⁶

Tabelul 2. Structura întreprinderilor inovatoare din Republica Moldova pe activități economice (anii 2015-2016)

	Numărul întreprinderilor incluse în cercetare	Numărul întreprinderilor inovatoare	Structura întreprinderilor inovatoare, %
Total	3 233	673	100,0
Industrie – total	1 338	363	53,9

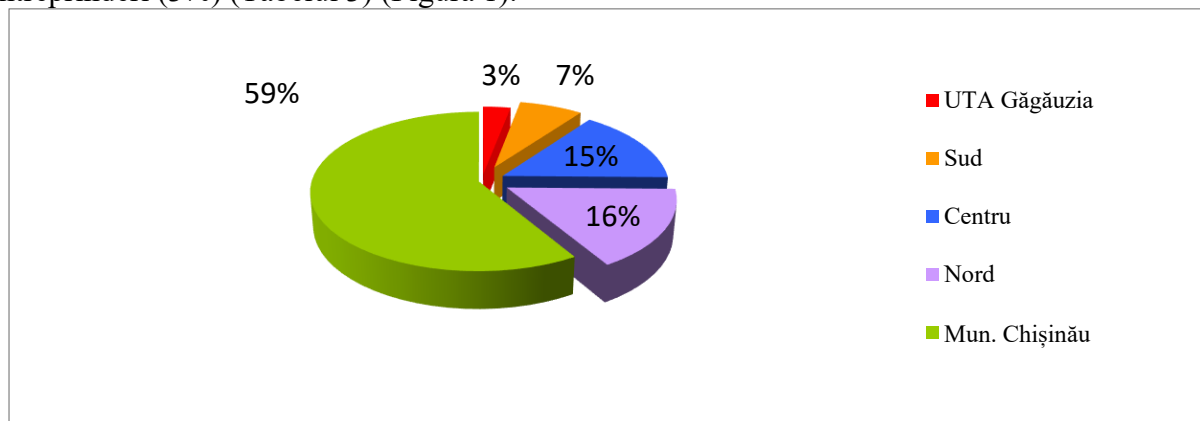
¹⁵⁵ Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

¹⁵⁶ Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Industrie extractivă	53	8	1,2
Industrie prelucrătoare	1 144	325	48,3
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	32	9	1,3
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	109	21	3,1
Servicii – total	1 895	310	46,1
Comerț cu ridicata	877	153	22,7
Transport și depozitare	587	61	9,1
Informații și comunicații	231	47	7,0
Activități financiare și asigurări	55	15	2,2
Activități profesionale, științifice și tehnice	145	34	5,1

Sursa: Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În același timp, analizând numărul de întreprinderi inovatoare pe regiuni de dezvoltare ale țării, putem constata că, în perioada anilor 2015-2016 în municipiul Chișinău și-au desfășurat activitate de inovare 393 întreprinderi (58% din totalul de 673 întreprinderi inovatoare), în regiunea de dezvoltare Nord – 109 întreprinderi (16%), regiunea de dezvoltare Centru – 104 întreprinderi (15%), regiunea de dezvoltare Sud - 44 întreprinderi (7%), și UTA Găgăuzia - 23 întreprinderi (3%) (Tabelul 3) (Figura 1).¹⁵⁷

Figura 1. Structura întreprinderilor inovatoare din Republica Moldova pe regiuni de dezvoltare

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

¹⁵⁷ Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Tabelul 3. Numărul de întreprinderi inovatoare din Republica Moldova pe clase de mărimi și regiuni de dezvoltare (anii 2015-2016)

	Total	din care, pe regiuni de dezvoltare:				
		Mun. Chișinău	Nord	Centru	Sud	UTA Găgăuzia
Total	673	393	109	104	44	23
10-49 salariați	418	270	53	65	18	12
50-249 salariați	191	87	39	33	22	10
250 și peste salariați	64	36	17	6	4	1
Industrie - total	363	159	78	77	33	16
10-49 salariați	186	95	31	46	8	6
50-249 salariați	133	46	32	25	21	9
250 și peste salariați	44	18	15	6	4	1
Servicii – total	310	235	31	27	10	7
10-49 salariați	232	176	22	19	9	6
50-249 salariați	58	41	7	8	1	1
250 și peste salariați	20	18	2	-	-	-

Sursa: Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În același timp, analiza structurii întreprinderilor după mărimea lor, luând în considerație numărul de salariați, putem menționa că, cele mai inovative întreprinderi în Republica Moldova sunt întreprinderile mici cu 10-49 salariați însumând 418 întreprinderi (62%) din totalul de 673 întreprinderi inovatoare, fiind urmate în clasament de 191 de întreprinderi mijlocii cu 50-249 salariați (28%), iar întreprinderi mari cu numărul de salariați 250 și peste au fost doar 64 de întreprinderi sau 10% din totalul întreprinderilor inovative. Astfel, numărul total de întreprinderi mici și mijlocii (ÎMM) cu activitatea de inovare a alcătuit 609 întreprinderi, sau 90% din numărul total de întreprinderi inovatoare (Figura 2).

De menționat că stuctura acestor întreprinderi mici și mijlocii după domenii de activitate este: 319 ÎMM cu activitate de inovare în industrie – 52% din totalul ÎMM inovatoare și 290 ÎMM cu activitate de inovare în servicii – 48%.

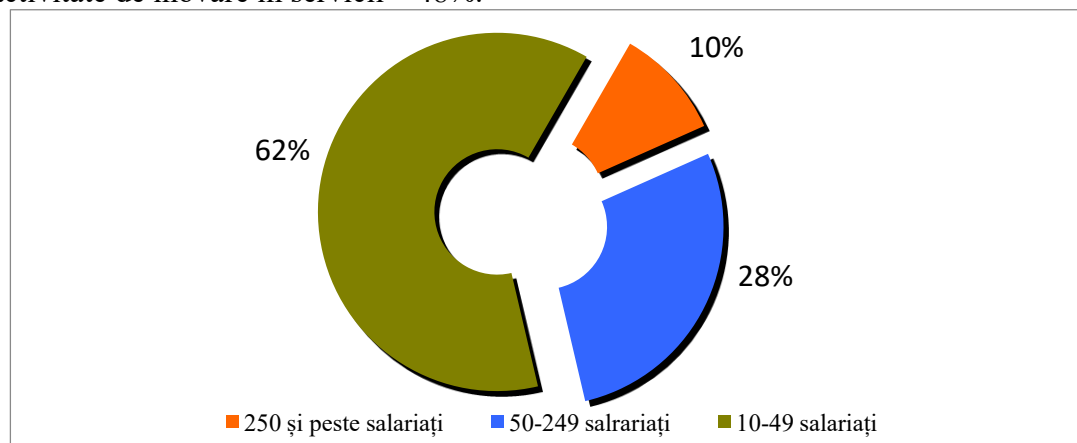

Figura 2. Structura întreprinderilor inovatoare din Republica Moldova pe clase de mărime

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil

<http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Studiile au arătat că, în cadrul activității de inovare întreprinderile autohtone au realizat inovări de produse și procese prin câteva modalități de dezvoltare (Figura 3).

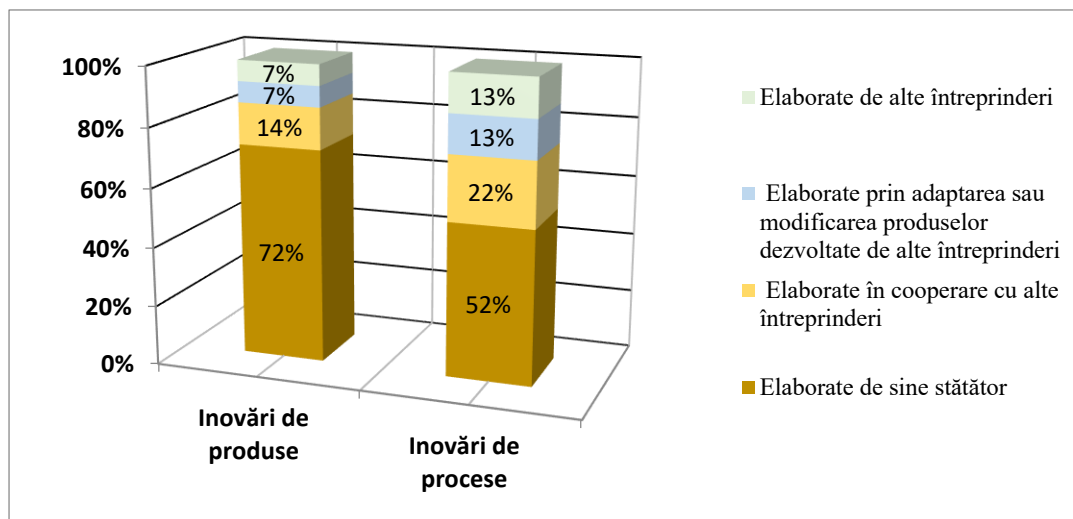

Figura 3. Structura modalităților de dezvoltare a inovărilor de produse și procese în întreprinderile inovatoare din RM (anii 2015-2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Astfel, putem menționa că în perioada anilor 2015-2016, din totalul întreprinderilor inovatoare de produse, 72% au elaborat inovările de sine stătător, 14% - în cooperare cu alte întreprinderi, 7% - prin adaptarea sau modificarea produselor dezvoltate de alte întreprinderi, 7% - elaborate de alte întreprinderi.

În cazul întreprinderilor inovatoare de procese, 52% din ele au elaborat inovările de sine stătător, 22% - în cooperare cu alte întreprinderi, 13% - prin adaptarea sau modificarea proceselor dezvoltate de alte întreprinderi, iar 13% - elaborate de alte întreprinderi. În cadrul activității de cooperare privind inovarea de produse și procese, putem menționa că, 28% din întreprinderile inovatoare au indicat ca parteneri de cooperare furnizorii de echipamente, materiale, componente sau software, 26% din ele au menționat aici alte întreprinderi, 25% - clienții sau cumpărătorii și doar 13% - universitățile și instituțiile de cercetare (Figura 4).

În ceea ce privește locația partenerului de cooperare, 70% din întreprinderi inovatoare de produse și procese au cooperat cu partenerii din Republica Moldova, iar 30% cu parteneri din afară: 19% - cu partenerii din Uniunea Europeană și 11% - cu partenerii din alte țări.

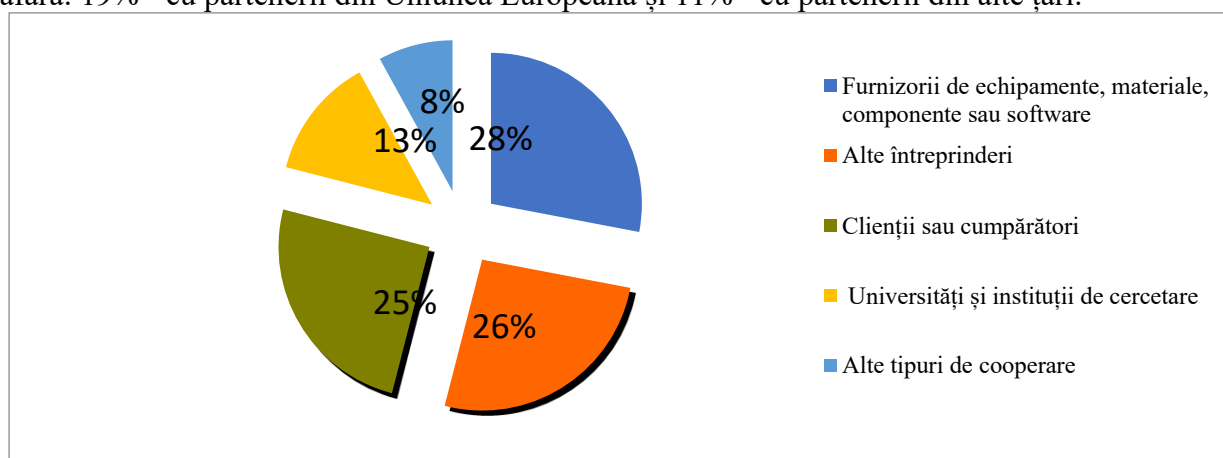

Figura 4. Structura tipurilor de cooperare a întreprinderilor inovatoare de produse și procese din RM (anii 2015-2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Cele mai interesante rezultate ale cercetării revin studierii impactului inovațiilor asupra cifrelor de afaceri ale întreprinderilor (Tabelul 4).

Tabelul 4. Cifra de afaceri din activitatea de inovare a întreprinderilor din RM aferentă produselor noi pe activități economice, în anul 2016, mil. lei

	Total	din care:	
		produse noi pe piață	produse noi pentru întreprindere
Total	5 211,7	2 714,0	2 497,7
Industrie - total	3 385,7	2 345,8	1 039,9
Industrie extractivă	-	-	-
Industrie prelucrătoare	3 344,5	2 320,1	1 024,4
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	9,7	-	9,7
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	31,5	25,7	5,7
Servicii - total	1 826,0	368,2	1 457,8
Comerț cu ridicata	297,4	113,2	184,2
Transport și depozitare	94,2	41,4	52,8
Informații și comunicații	1 394,8	197,2	1 197,6
Activități financiare și asigurări	11,9	0,2	11,7
Activități profesionale, științifice și tehnice	27,7	16,2	11,5

Sursa: Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Astfel, în rezultatul activității de inovare cifra de afaceri aferentă produselor noi în anul 2016 obținută de întreprinderile inovatoare este în sumă de 5211,7 mil. lei, din care 52% le revine produselor noi destinate pentru piață, iar 48% - produselor noi pentru întreprindere.

În același timp, cifra de afaceri din activitatea de inovare în domeniul industriei a constituit 3385,7 mil lei (65% din totalul cifrei de afaceri), iar în servicii a fost de 1826,0 mil. lei (35% din totalul cifrei de afaceri).

Cel mai mare impact a activității inovaționale asupra cifrei de afaceri, aferentă dezvoltării de produse noi pe activități economice, revine industriei prelucrătoare – cu o pondere de 64%, informațiilor și comunicațiilor – 27% și comerțului cu ridicata – 6% (Figura 5).

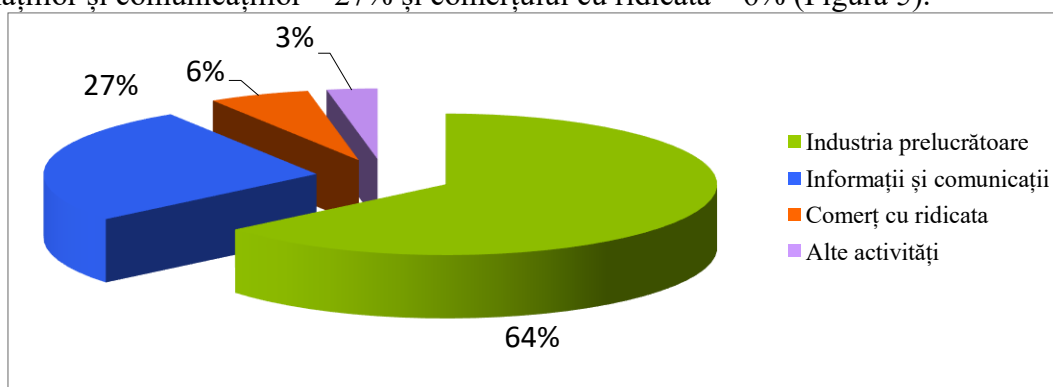

Figura 5. Impactul activității inovaționale asupra cifrei de afaceri a întreprinderilor inovatoare din RM, aferentă produselor noi (în anul 2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Astfel, în domeniul industriei cifra de afaceri aferentă produselor noi provenită în sectorului IMM a constituit 1345,7 mil. lei (sau 40% din totalul cifrei de afaceri din industrie), iar în domeniul serviciilor - 512,7 mil. lei (sau 28% din totalul cifrei de afaceri din servicii).

Tabelul 5. Cifra de afaceri în dependență de mărimea întreprinderilor inovatoare din RM, aferentă produselor noi (în anul 2016)

	Milioane lei	Structura, %
Total	5 211,7	100,0
10-49 salariați	774,8	14,9
50-249 salariați	1 083,5	20,8
250 și peste salariați	3 353,3	64,3
Industrie – total	3 385,7	65,0
10-49 salariați	375,2	7,2
50-249 salariați	970,5	18,6
250 și peste salariați	2 040,0	39,1
Servicii – total	1 826,0	35,0
10-49 salariați	399,7	7,7
50-249 salariați	113,0	2,2
250 și peste salariați	1 313,3	25,2

Sursa: Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Dacă e să analizăm volumul investițiilor pentru activitatea de inovare a întreprinderilor analizate, putem constata că în anul 2016 valoarea totală a cheltuielilor pentru activitatea de inovare a acestora a constituit 1190,0 mil. lei, din care: 52% au revenit achizițiilor de utilaje, echipamente și software; 39% au fost direcționate pentru activități de cercetare-dezvoltare realizate cu forțe proprii și numai 6% - achiziții de cunoștințe externe (invenții brevetate și nebrevetate, licențe, know-how, drepturi de autor etc.) (Tabelul 6) (Figura 6).

Tabelul 6. Volumul cheltuielilor aferente inovărilor pe tipuri de cheltuieli și activități economice, (anul 2016) (mil. lei)

Domenii de activitate	Total Cheltuieli	din care:				
		Cercetare-dezvoltare cu forțele proprii	Cercetare dezvoltare externă/ procurată de la alte întreprinderi	Achiziții de utilaje, echipamente și software	Achiziții de cunoștințe externe	Alte activități de inovare
Total	1190,0	460,1	25,3	618,7	65,3	20,6
Industrie - total:	650,2	223,1	10,2	373,2	30,5	13,1
Industrie extractivă	0,7	-	-	0,7	-	-
Industrie prelucrătoare	633,2	223,1	10,1	365,5	30,5	13,0
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	14,4	-	0,1	14,3	-	-
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	2,0	-	-	1,8	-	0,2
Servicii – total:	539,8	273,0	15,1	245,5	34,8	7,5
Comerț cu ridicata	43,4	12,4	-	29,6	1,0	0,4
Transport și depozitare	236,8	172,5	0,9	57,8	1,9	3,7
Informații și comunicații	200,2	10,5	14,0	141,9	31,3	2,5

Activități financiare și asigurări	7,4	0,1	0,1	6,8	0,5	-
Activități profesionale, științifice și tehnice	52,0	41,5	-	9,5	0,1	0,9

Sursa: Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

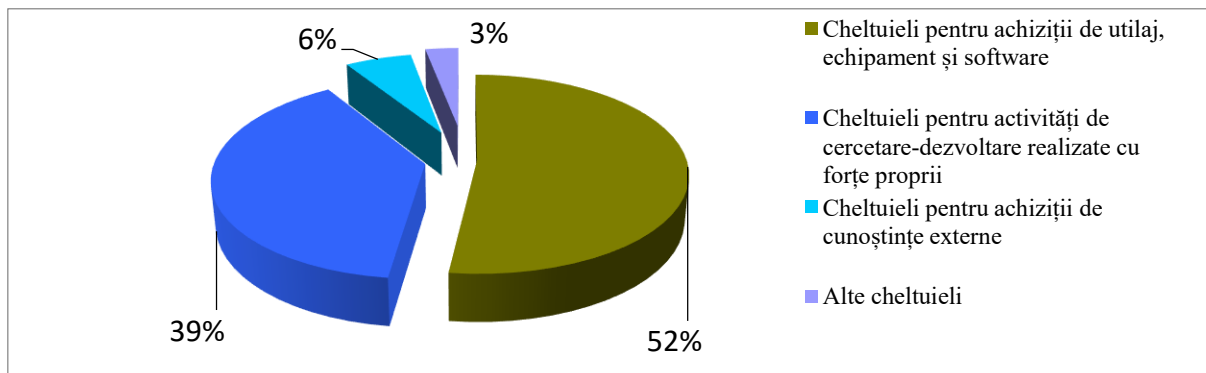

Figura 6. Structura investițiilor pentru activitatea inovațională a întreprinderilor inovatoare din RM (în anul 2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În același timp, după cum observăm din Figura 7, din totalul investițiilor în inovații sau totalul cheltuielilor aferente activităților de inovare, 55% le revin întreprinderilor din domeniul industriei (din care 53% - industriei prelucrătoare), iar 45% - întreprinderilor din domeniul prestării serviciilor (din care: transport și depozitare – 20%; informații și comunicații – 17%)

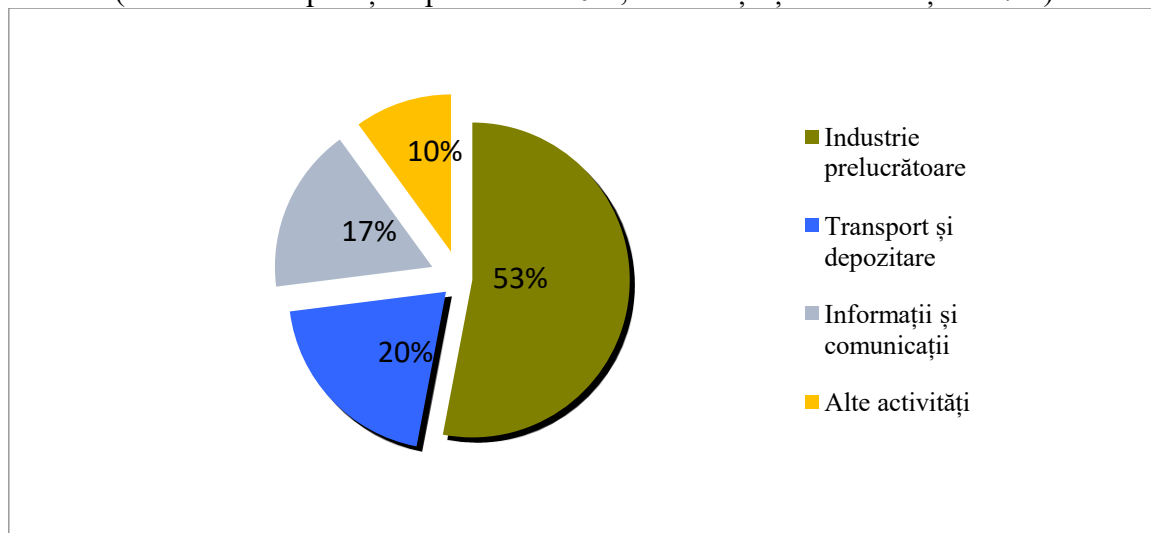

Figura 7. Structura cheltuielilor aferente inovărilor pe activități economice ale întreprinderilor inovatoare din RM (în anul 2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citată 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În această ordine de idei, putem concluziona că, chiar dacă ponderea de investiții în inovații pe domenii de activitate este aproape egală (55% în industrie și 45% în servicii), totuși impactul asupra cifrei de afaceri sau a beneficiilor de pe urma acestor investiții este mai diferită (respectiv 65% și 35%).

Pe de altă parte, în cadrul activității întreprinderilor inovatoare de metode de organizare s-a constatat că: 49% din întreprinderi au implementat metode noi de organizare a responsabilităților

la locul de muncă, 31% - practici noi de afaceri, iar 20% - metode noi de organizare a relațiilor externe (Figura 8).

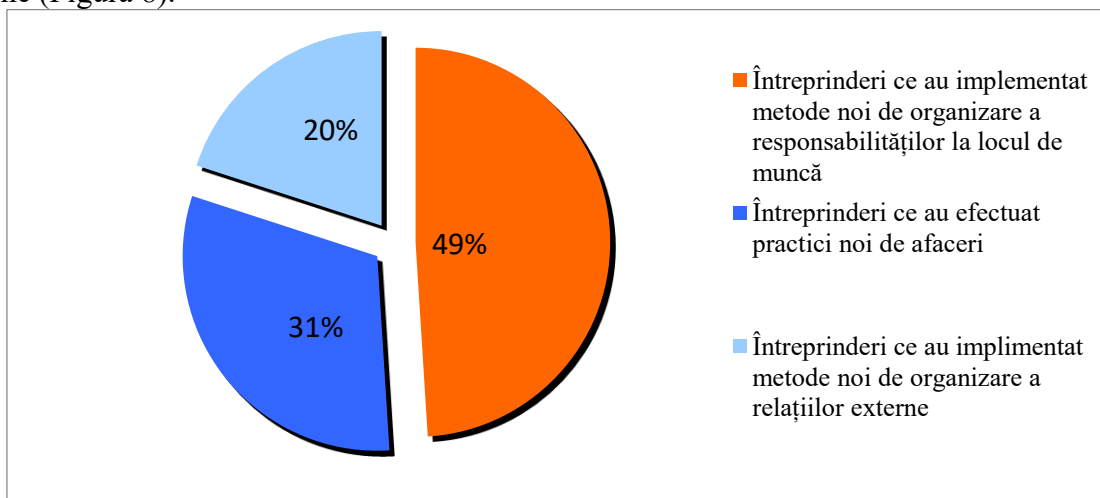

Figura 8. Tipurile de inovații de management practicate de întreprinderile din RM (în anul 2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În același timp, din întreprinderile inovatoare de metode de marketing: 28% au implementat schimbări în design-ul sau ambalajul produsului, 27% au utilizat metode și tehnici noi de promovare a produsului, 25% - metode noi de stabilire a prețurilor și 20% - metode noi pentru plasarea produsului (Figura 9).

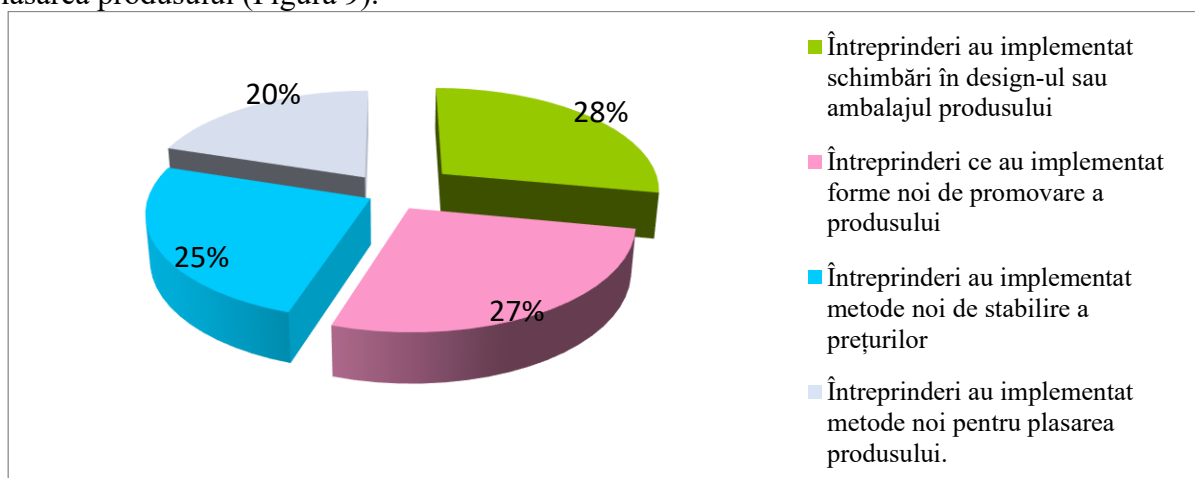

Figura 9. Tipurile de inovații de marketing practicate de întreprinderile din RM (în anul 2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

În același timp, putem spune că, chiar dacă nu au o pondere atât de mare (cca 21% din totalul 3233 întreprinder participante la sondaj), întreprinderile inovatoare din Republica Moldova sunt orientate spre eficientizarea activității economice implicându-se activ atât în dezvoltare de produse și/sau procese inovatoare – 23%, cât și adoptarea unor metode inovatoare de management și/sau marketing – 36%, ultimele fiind aplicate mai frecvent ca primele (indicat mai sus în Tabelul 1). Cele mai inovative întreprinderi aplicând în activitatea sa mai multe tipuri de inovații , înglobând 41% din întreprinderi analizate (Figura 10).

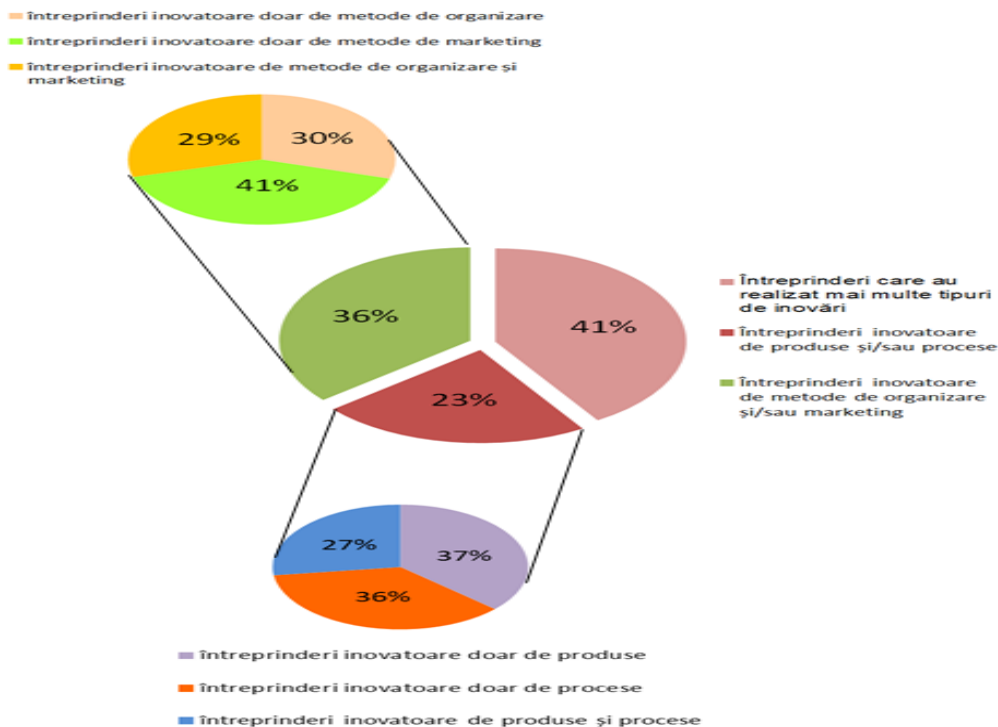

Figura 10. Tipurile de inovații practicate de întreprinderile din RM (în anul 2016)

Sursa: Elaborat de autor în baza Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016 . BNS. [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>

Astfel, în condițiile în care implementarea inovațiilor, indiferent de tipul lor, a devenit un factor determinant al creșterii economice, iar prioritățile întreprinderilor s-au manifestat pe deplin în activitățile economice practicate, dezvoltarea acestora pe calea inovațională a devenit un imperativ al timpului.

Referințe

- Hotărîrea Guvernului privind la Strategia inovațională a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020 „Inovații pentru competitivitate”: nr. 952 din 27 noiembrie 2013 [on line] [citât 11.05.2019] Disponibil: http://lex.justice.md/UserFiles/File/2013/mo284-289md/strategia_innovation.doc
- Ibidem
- Oslo Manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data. 3d edition [on line] OECD, 2005 ISBN: 92-64-01308-3 [citât 07.05.2019] Disponibil: <http://sourceoecd.org/statisticssourcesmethods/9264013083>
- Community Innovation Survey (CIS) microdata Note to the CIS researcher visiting Eurostat’s SAFE Centre 15.7.2013 Eurostat – Unit G6 Innovation and information society [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/203647/203701/Note-CIS-researcher-Eurostat-SAFE-Centre.pdf/2529ad58-ae3-4cb9-9da2-094563ad0fae>
- Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii. BNS. [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf
- Community Innovation Survey (CIS) microdata Note to the CIS researcher visiting Eurostat’s SAFE Centre 15.7.2013 Eurostat – Unit G6 Innovation and information society [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/203647/203701/Note-CIS-researcher-Eurostat-SAFE-Centre.pdf/2529ad58-ae3-4cb9-9da2-094563ad0fae>
- Studiul privind inovarea comunitară (CIS). Comisia Europeană [on line] [citât 06.05.2019] Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/community-innovation-survey>
- Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii. BNS [on line] [citât 07.05.2019] Disponibil: http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf
- Ibidem

10. *Formular statistic Nr. 1-INO*V "Inovarea în industrie și servicii" [on line] [citat 06.05.2019] Disponibil:
<http://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&id=5482&idc=536>
11. *Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii*. BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil:
http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf
12. *Metodologia cercetării statistice privind activitatea de inovare în industrie și servicii*. BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil:
http://www.statistica.md/public/files/ComPresa/Antreprenoriat/Metodologia_inovare.pdf
13. *Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova*. BNS. [on line] [citat 17.05.2019] Disponibil http://statistica.gov.md/public/files/Clasificatoare/CAEM_2.zip
14. *Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016* . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>
15. *Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016* . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>
16. *Activitatea de inovare a întreprinderilor în Republica Moldova, în anii 2015-2016* . BNS. [on line] [citat 07.05.2019] Disponibil <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5882>